

N:o 25.

Ank. till Riksd. kansli den 19 mars 1891, kl. 12 midd.

Lagutskottets utlåtande, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 9 § 1 mom. i förordningen angående fattigvården den 9 juni 1871.

Från Andra Kammaren har lagutskottet fått emottaga en inom nämnda kammare af herr *L. F. Odell* väckt motion, hvori hufvudsakligen anföres, hurusom den fattigvårdssamhälle i 9 § 1 mom. i gällande fattigvårdsförordning medgifna rätt att ordna sin fattigvård på sätt efter hvarje ords särskilda förhållanden funnes lämpligast syntes lemna för stort utrymme för godtycket. Icke så få fattigvårdssamhällen inom vårt land begagnade sig nemligen på denna grund af den seden, eller rättare oseden, att på ett auktionsmessigt sätt till den minstbjudande utackordera fattighjonen. Det kunde likväl vara tvifvel underkastadt, huru vida detta tillvägagående stode i öfverensstämmelse med förordningens syfte, ty med hänsyn till minderårige afsåge väl föreskriften i § 12 mom. 1 att förebygga dylikt, då der om fattigvårdsstyrelsens åliggande hette: »börande dervid iakttagas, att barn, om hvilket fattigvårdssamhälle föranlåtes taga vård, varder ej allenast försedd med uppehälle och stadig bostad, utan äfven kristligen uppfostradt och undervisadt». Det ville synas, som om denna föreskrifts andemening och bokstaf icke efterlefdes, der fattigvårdsstyrelsen bortauktionerade eller annorledes utbjöde dessa barn till inackordering hos den minstbjudande, men saknades tydlig föreskrift att så icke finge ske. En dylik föreskrift borde likväl icke blott gälla värnlösa barn, utan äfven afse andra fattighjon. Det vore nemligen kränkande för den man eller qvinna, som redbart och troget arbetat under sin krafts dagar, men af ålder och kraflöshet vore ur stånd att

arbeta och i saknad af existensmedel måste känna sig såsom en börda för samhället, att dessutom se sig till den grad ringaktad som menniska, att han eller hon såsom värdelös handelsvara öfverlemnades åt den minstbjudande. Vården om fattighjonerna lemnades härigenom också till sådana, som saknade förutsättningar att lemna sådan. Ty icke de högt uppsatta och i ekonomiskt hänseende bäst lottade inom samhället trädde fram och erbjöde sig för minsta möjliga ersättning taga vård om fattighjon, utan de förbisedda och fattiga, som i den ringa ersättningen sågo en ökad tillgång för sin egen existens.

På grund af sålunda anförda skäl föreslår nu motionären, att Riksdagen för sin del ville besluta, att § 9 mom. 1 i Kongl. Maj:ts nådiga förordning angående fattigvården af den 9 juni 1871 må erhålla följande förändrade lydelse: »På hvarje fattigvårdssamhälle ankommer, *med iakttagande af att fattighjon å allmän sammankomst eller annorledes icke utbjudas till inackordering hos den minstbjudande*, att i öfverensstämmelse med denna förordning ordna sin fattigvård» o. s. v.

Med den affattning, motionären gifvit sitt förslag, skulle ifrågavarande motion afse förbud för fattigvårdssamhälle att genom utackordering af fattighjon till den minstbjudande ordna sin fattigförsörjning. Såvidt utskottet har sig bekant, sker dylik utackordering antingen på det sätt, att fattigvårdsstyrelsen inforrdrar skriftliga anbud på underhållet, eller ock så att de, som vilja emottaga barn eller fattighjon till försörjning, få derom vid utlyst sammanträde afgifva muntliga anbud.

Att nu, såsom motionären synes vilja, frångå fattigvårdssamhällets rätten att genom upptagande af anbud under den ena eller andra formen bereda sig tillfälle att på ett billigt sätt fullgöra sin fattigvårdspligt kan enligt utskottets uppfattning icke ifrågakomma. En sådan åtgärd skulle nemligen för de flesta fattigvårdssamhällen i vårt land medföra en väsentlig rubbning af deras fattigvårdsväsen och särskildt genom att nödvändiggöras inrättandet af asylor betydligt öka den redan nu tryckande fattigvårdsbördan.

Motionärens framställning i öfrigt gifver också vid handen, att densamma egentligen rigtar sig emot det förfaringssätt, att utackorderandet sker å offentlig auktion. Det är detta offentliga köpslagande om de beklagansvärda fattighjonens framtid, som synts motionären upprörande och stridande mot de grundsatser, hvarpå fattigvårdslagstiftningen hvilat. Utskottet medgifver villigt att, då, såsom stundom lär inträffa, de fattighjon — barn eller andra — hvilka skola utackorderas, personligen närvara vid förrättningen,

densamma får en synnerligen anstötlig form, och anser utskottet, lika med motionären, ett dylikt förfarande innebära ett missbruk, som både kan och bör undvikas. Likaså torde det icke kunna förnekas, att, äfven der sistberörda missförhållande icke eger rum, det auktionsmessiga förfarandet lätt kan erhålla en ovärdig pregel, som väcker anstöt.

Utskottet föreställer sig likväl, att man svårligen genom lagstiftningsåtgärd kan råda bot för sådana missbruk som de ofvan antydda, utan bör det vara ett fortskridande bildningsarbete förbehållet att genom höjande af känslan för människorätt och människovärde verka förbättrande på detta område. Säkerligen skulle rättsliga föreskrifter icke visa sig verksamma i åsyftad riktning, enär desamma utan tvifvel skulle kunna på hvarjehanda sätt kringgås.

Slutligen vill utskottet framhålla, hurusom motionären, drifven af sitt människovänliga nit, i sin framställning låtit sig förledas till öfverdrift, då han synes förutsätta, att det lägsta anbudet städse utan vidare pröfning blir antaget. Erfarenheten torde många gånger hafva ådagalagt, att ett högre anbud, afgifvet af en person, för hvilken vederbörande hyst förtroende, blifvit antaget; och då gällande förordning uttryckligen tillförbinder fattigvårdsstyrelse att noga tillse, att de, som emottagit barn eller andra till försörjning, fullgöra sina skyldigheter, följer ju deraf uppenbart, att ett anbuds billighet icke ensamt för sig får vara afgörande för dess antaglighet, utan att förutsättningen därför i främsta rummet är, att försörjningsskyldigheten må blifva behörigen och på ett människovänligt sätt fullgjord. Bestämmelsen att kyrkoherde eller den, hans ställe företräder, eger deltaga i fattigvårdsstyrelsens förhandlingar och beslut — en befogenhet hvaraf säkerligen ofta göres bruk — torde väl ock innebära en trygghet för lagens rätta tillämpning i berörda hänseende.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, föranlåtes utskottet hemställa,

att ifrågavarande motion icke må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 19 mars 1891.

C. A. SJÖCRONA.
